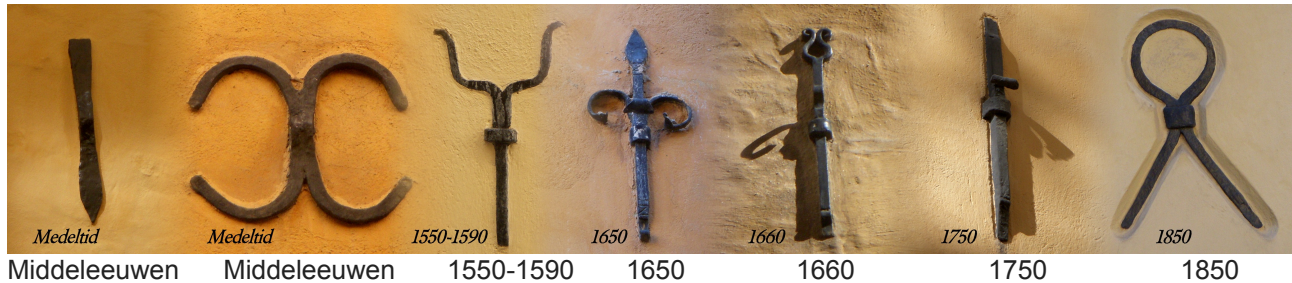

STOCKHOLMTIPS

Gamla Stan (de oude stad) is mooi om te zien, maar wel erg toeristisch. Als je 's avonds gaat is het een stuk rustiger en bovendien nog sfeervoller! Er zijn meerdere kroegjes (zoals twee Ierse kroegen in Västerlånggatan en Stora Nygatan) waar je in de middeleeuwse kelders van een (duur) biertje kunt genieten. Maar de omgeving is een duur drankje wel waard.

Aan de verschillende muurankers op de gebouwen kun je zien in welke tijd een huis is gebouwd:

Achter de Finse kerk (Bollhustäppan, bij Slottsbacken) staat een klein beeldje van een jongetje, “Pojken som tittar på månen” (Het jongetje dat naar de maan kijkt). Vaak aaien mensen hem over z'n hoofdje (dat al mooi glad is) en er wordt soms geld bij gelegd. In de winter krijgt hij vaak een mutsje en een sjaaltje. Bij Chokladkoppen (wel altijd erg druk) aan Stortorget hebben ze héle lekkere (en grote) kanelbullar en witte chocolademelk.

Op **Riddarholmen** heb je mooi uitzicht over het water Mälaren en het stadhuis.

Södermalm (het eiland ten zuiden van Gamla Stan), de voormalige arbeidersbuurt, is wat minder toeristisch en nu het hipste gedeelte van de stad. In de grotere straten zijn hippe winkels te vinden, veel hipgeklede jongeren en redelijk wat kroegjes. In de kleinere straatjes staan nog schattige oude houten huisjes.

Leuke wandeling:

Als je bij metrostation Slussen uitstapt (uitgang Stadsmuseet/Katarinahissen) zie je trappen naar een hoger gelegen stuk (je kunt ook met de Katarinalift, maar dat kost geld). Als je die trap neemt kun je eerst van het uitzicht genieten bij restaurant Gondolen en dan verder lopen naar **Mosebacke Torg** en de leuke straatjes (Fiskargatan, Svartensgatan, Roddargatan en Glasbruksgatan). Je komt dan ook langs Cornelisparken, een parkje met een standbeeld van Cornelis Vreeswijk. Als je dan doorloopt in oostelijke richting, kun je op een gegeven moment weer naar beneden met een trap en kom je bij een weg (Katarinavägen/Renstiernas gata). Steek deze over en neem de trap naar Fjällgatan. Hier heb je weer mooi uitzicht op de rest van de stad (en kun je lekker eten bij vegetarisch restaurant Hermans, zie beneden voor uitgebreide beschrijving). Op nr. 16 zit het kleinste theater van de stad, een poppentheater met plaats voor 20 bezoekers. Loop deze straat uit en neem de ‘Sista Styverne’ trap naar boven. Ga naar rechts, Stigbergsgatan in. Hier staat een rijtje fantastische huisjes! In het begin van de vorige eeuw woonden hier arme families en de huizen hebben pas heel laat elektriciteit en stromend water gekregen. Op nummer 21 woonden rond 1920 tien mensen. Het is nu een museum, maar ik ben er helaas nog nooit binnengewest. Soms kan het groene luik open en kun je naar binnen kijken, maar de laatste jaren wil het luik niet meer open (toevoeging 2011: nu wel weer!). Als je de trappen naar de Renstiernas gata afloopt kom je weer terug in het moderne Stockholm. Als je deze straat verder volgt naar het zuiden kom je bij **Vitabergsparken**. Hier staan ook nog wat prachtige oude huisjes (het laatste stukje van Skånegatan). Vitabergsparken is zeker in de zomer een fijn park, dan zijn er soms ook gratis concerten (van Parkteatern, zie de borden met affiches in de zomer). In de straten rond Folkungagatan (Bondegatan, Skånegatan, Asögatan, Södermannagatan) zijn leuke winkeltjes, ook een aantal met (hippe, soms overdreven dure)

tweedehandskleding. **Nytorget** bij Skånegatan is een gezellig pleintje met een rijtje leuke oude huisjes. Op de kruising tussen Katarina Bangata en Södermannagatan (vlakbij Nytorget) ligt Greta Garbostorg, waar het lieve beeldje 'Lilla Elefanten drömmar' (de kleine olifant droomt) staat. Tijdens deze wandeling, maar ook op andere plekken in Stockholm, kun je de *litterära skyltar* tegenkomen, bordjes met citaten uit bekende Zweedse boeken die zich op die plek in Stockholm afspelen.

Een andere fijne wat langere wandeling met mooi uitzicht op Stockholm:

Loop van metrostation Slussen (uitgang Stadsmuseet/Katarinahissen) naar Södermalmstorg (voor het Stadsmuseum langs) en sla linksaf de Guldgränd in. Loop rechtdoor (over de trappen, er is trouwens ook een lift) tot je bij Brännkyrkagatan komt. Hier kun je rechtsaf en dan meteen links naar Bastugatan of rechtdoor en dan tweede straat rechts Bellmansgatan in. Voor liefhebbers van de Millennium-trilogie van Stieg Larsson: in de film woont Mikael Blomqvist op Bellmansgatan 1 (en voor de echte fans: bij het stadsmuseum is een Millennium-stadswandeling te koop). Dit hele buurtje is leuk vanwege de steile straatjes, dus het maakt niet zoveel uit waar je langsluip. Als je vanuit Bellmansgatan weer naar Bastugatan loopt en dan vervolgens rechts het kleine straatje in loopt (net voorbij Skolgränd aan je linkerhand), kom je op een mooi pad waarbij je hoog boven de weg op Söder Mälarstrand loopt (**Monteliusvägen**). Volg dit pad tot je niet verder kunt en ga dan weer omhoog bij Lilla Skinnarviksgränd / Timmermansgatan. Je komt nu weer in Bastugatan. Volg deze straat verder naar het westen en neem de brug (Lundabron) die over de weg (Torkel Knutssonsgatan) loopt. Loop vervolgens rechtdoor Gamla Lundagatan in en vind aan het eind een van de kleine paadjes die naar Skinnarviksparken leiden. Skinnarviksparken is een plateau vanaf waar je (alweer) prachtig uitzicht hebt op Stockholm. Je kunt vanaf Lundabron ook linksaf Ludviksbergsgatan inslaan, vervolgens rechtsaf Brännkyrkagatan nemen, helemaal rechtdoor lopen, dan bij Ringvägen rechtsaf gaan en vervolgens rechtsaf Yttersta Tvärgränd ingaan. Aan het eind van deze straat kom je ook bij Skinnarviksparken. Een goed plekje om te picknicken of 's avonds naar de zonsondergang te kijken.

Over zonsondergangen gesproken; die zijn ook mooi op **Långholmen** vanaf een rots of vanuit het water. Als je vanaf Skinnarviksparken doorloopt via het kleine weggetje Skinnarbacken, dat later overgaat op Münchensbacken en Högalidsgatan en deze straat helemaal volgt (of via Söder Mälarstrand of Heleneborgsgatan), kom je bij Långholmsgatan. Sla hier rechtsaf en ga ergens rechtsaf (voordat je bij de brug Västerbron komt, of op de brug). Nu ben je op Långholmen. Op de kaart staat een badplaats aangegeven, ergens in het noord-oosten van het eiland. Zwem hier 's avonds als de zon ondergaat. En zwem iets verder dan toegestaan lijkt, dan heb je mooi uitzicht op Gamla Stan.

Op **Medborgarsplatsen** is een klein parkje met een skatebaan. In het kleine speeltuintje daarnaast staan een paar niet nader te bepalen dieren, die verwarmd zijn in de winter (het schijnen honden te zijn en warm dus 'hot dogs' las ik ergens). Fijn om even op te zitten als het koud is! Toevoeging februari 2010: ze waren niet meer verwarmd! Maar de oogjes geven nog wel steeds licht.

Östermalm is de dure wijk waar veel rijke en bekende mensen wonen. Er staan imposante huizen en vooral Strandvägen langs het water is een populaire plaats om te wonen als je geld hebt. Sommige huizen lijken net kasteeltjes. In **Kungsträdgården** kun je in de winter gratis schaatsen (maar ze hebben alleen ijshockeyschaatsen te huur). Aan het begin van Strandvägen staat het bekende theater **Dramaten**.

In het noorden van Östermalm staat **Kungliga Biblioteket**, de Koninklijke bibliotheek. Een mooi gebouw met een parkje eromheen. Als je vanaf de Birger Jarlsgatan ten zuiden van de bibliotheek David Bagaresgatan in loopt kom je bij een tunnel. De tunnel is in 1886 geopend; toen kostte het 2 öre om erdoor te mogen. Later werd het gratis, want de tunnel werd bijna niet gebruikt omdat de

Stockholmers er niet voor wilden betalen. In 1986 werd Olof Palme aan het andere eind van de tunnel (op de hoek met Sveavägen) vermoord; de moordenaar vluchtte over de trappen naar boven.

Terug naar Strandvägen. Als je langs de mooie huizen en het water loopt, kom je bij **Djurgården**, het eiland met het meeste groen. Je kunt hier mooi wandelen. Het openluchtmuseum/dierenpark **Skansen** is echt de moeite waard om te bezoeken. Er staan oude huisjes uit heel Zweden, en vaak zitten er verklede mensen in de huisjes om je iets te vertellen over vroeger. In het dierengedeelte zijn Scandinavische dieren te zien, zoals elanden, rendieren, wolven en beren.

Op Djurgården is ook **Junibacken**, een overdekt themaparkje over de boeken van Astrid Lindgren. Je kunt er een sprookjesachtige reis maken door een in miniatuur nagebouwde wereld met figuren uit de boeken van Astrid Lindgren; je hoort Astrid Lindgren erbij vertellen (of in het Nederlands Rita Verschuur, die de boeken van Astrid Lindgren naar het Nederlands vertaald heeft). De rest van het park is vooral leuk voor kinderen, want er is van alles te spelen in en om het thema Zweedse kinderboeken/kinderboekfiguren. Er is ook een grote kinderboekhandel. Het is wel een beetje duur, maar als je van de boeken van Astrid Lindgren houdt, wel écht heel erg de moeite waard. Zeker bezoeken als je een Stockholmcard hebt (waarmee je gratis in musea en met het openbaar vervoer kunt). Op Djurgården is verder het amusementspark **Gröna Lund** te vinden. In de zomer zijn hier ook concerten, verder is het een 'gewoon' pretpark. De zweefmolen waarbij je gedeeltelijk boven het water zweeft is wel erg leuk. Als je verder loopt richting Lilla Almänagränd, Västra Vattugränd en Bredagatan kom je ook in een leuk buurtje met oude huizen en steile straatjes.

Op de rest van Djurgården (een natuurgebied) kun je prachtig wandelen of fietsen, daar voelt het niet alsof je in een grote stad bent. Je kunt bijvoorbeeld via Prins Waldemarsudde naar Thielska Galleriet gaan (je volgt dan steeds Djurgårdsvägen) en dan rond Isbladkärret via Djurgårdsbrunnskanalen weer terug lopen/fietsen. Erg fijn op een zomeravond, maar ook mooi in de winter!

De eilandjes **Skeppsholmen** en **Kastellholmen** zijn ook leuk om te bekijken. Op Skeppsholmen is een museum voor moderne kunst en architectuur (**Moderna Museet** en **Arkitekturmuseet**). Als je naar Moderna Museet gaat, moet je ook even naar de dames-wc gaan. Daar hangt een leuk kunstwerkje (in 2009 in ieder geval nog). Op het kasteeltje op Kastellholmen wappert al sinds 1665 de 'oorlogsvlag', maar dat betekent juist dat er vrede is in Zweden en dat Stockholm niet onderworpen is aan een bezettende macht. Men zegt dat de vlag elke dag wordt gehesen door een dienstplichtige die elke dag op de fiets (!) vanaf de kazerne in de buurt van Lidingö komt.

Norrmalm is het nieuwe centrum, met veel (standaard) winkels. Drottninggatan is de Kalverstraat van Stockholm. Maar **Kulturhuset** (het Cultuurhuis, aan Sergels torg) moet je zeker even bezoeken. Het is een theater en bibliotheek en er zijn altijd gratis fototentoonstellingen die echt de moeite waard zijn. In de bibliotheek kun je gratis cd's luisteren of pianospelen. Er zitten vaak mensen te schaken, meedoen mag altijd! Op de bovenste verdieping heb je mooi uitzicht en op de derde verdieping kun je in een soort bolle hangstoelen hangen met uitzicht over Sergels torg. Er is ook een Rum För Barn (kinderruimte), waar kinderen tussen de boeken kunnen spelen en waar ook allerlei andere activiteiten voor kinderen worden georganiseerd. Sinds een aantal jaar is er ook een speciale bibliotheek voor 10 tot 13-jarigen (Tiotretton), waar kinderen van die leeftijd heerlijk kunnen lezen op fijne lig- en hangplekken. Als je jonger dan tien of ouder dan dertien bent, heb je pech, dan mag je er niet in, zelfs niet met één voet over de speciaal getrokken streep! Als je via **Plattan** (het plein voor Kulturhuset met de zwarte en witte driehoeken) naar binnen gaat, kun je links een grote maquette van Stockholm bekijken, waarop toekomstige (ver)bouwplannen in het wit zijn aangegeven.

Op het dak is in de zomer een terras en zijn soms concertjes (niet altijd gratis). Hier kun je wel gratis naar de wc. Linksonder Kulturhuset is LAVA, een plek waar jongeren van 13 t/m 25 jaar van alles mogen. Knutselen, naaien op de naaimachines, een boek maken enz. Er zijn soms ook concertjes. Met de achterkant van Kulturhuset heb je het op één na leukste plekje van Stockholm te pakken, volgens een verkiezing van de krant.

In **Vasastan** zijn wel veel oude huizen blijven staan (in tegenstelling tot Normalm, waar in de jaren 1950-1980 veel oude gebouwen en zelfs de complete wijk Klara is afgebroken), maar heeft weer een heel andere sfeer dan bijvoorbeeld Södermalm. Als je van boeken houdt is **Stadsbiblioteket** (op de hoek van Sveavägen en Odengatan) een echte aanrader, een rond gebouw waar de boeken ook in het rond staan. Hier kun je meestal ook gratis naar de wc, als mensen tenminste zo vriendelijk zijn de deur voor je open te houden (je moet er anders een muntje van 5 kronen ingooien). Hierboven is een klein parkje, waar je een prachtig uitzicht hebt over Vasastan. Aan Odengatan is het Barnboksinstytut (Kinderboekeninstituut) te vinden. In de kelder van dit gebouw liggen alle kinderboeken die de afgelopen jaren zijn uitgekomen in Zweden. **Astrid Lindgren** heeft 60 jaar lang in Vasastan gewoond, op Dalagatan 46. Hier tegenover ligt het Vasapark, dat in een aantal van haar boeken voorkomt. In dit park zijn ook trampolines!

Ten zuid-westen van het park loopt Torsgatan. Als je deze straat in zuidelijke richting volgt en dan rechtsaf Lokstallsgatan inslaat, kom je in de straat Atlasmuren. Als je tot onder de brug bij het spoor (Sankt Eriksgatan) loopt, kom je bij de grootste graffitimuur van Stockholm (voor als je even wat anders wilt dan schattige rode houten huisjes).

Buiten het centrum: als je de metro naar **Universitetet** neemt (rode lijn, richting Mörby centrum) kom je bij de universiteit. In het heuvelachtige natuurgebied ten noorden en oosten van de campus kun je mooi wandelen (en misschien wel op het ijs in de winter!). Er is ook een klein strandje bij de studentenflats in Lappis, dat door de studenten Lappis beach wordt genoemd. Hier kun je zwemmen en natuurlijk een kampvuur maken.

Aan Stora Skuggans väg ligt het dorpje Fiskartorpet. Je zit maar zo'n 10 minuten van het centrum af, maar hier heb je niet het gevoel dat je zo dicht bij de grote stad bent. Ergens in het bos in de buurt van de campus is in de zomer een klein cafeetje waar ze heerlijke kladdkaka hebben. Als het zomer is kun je barbequen op een van de 'grillplatser' die in dit gebied te vinden zijn.

Verder is de scherenkust ('**Skärgården**') ook erg aan te raden, in ieder geval in de zomer. Je kunt bijvoorbeeld met de boot naar Vaxholm en vanaf daar een bootje nemen naar een van de vele kleine eilandjes. Skiën kun je ook vlakbij Stockholm, bijvoorbeeld bij Flottsbro (ten zuiden van Stockholm, dan moet je een stukje met de pendeltrein). Het dichtst bij Stockholm kun je skiën vanaf Hammarbybacken (bij Hammarby Sjöstad). Deze heuvel is ook leuk om in de zomer te beklimmen, met als beloning natuurlijk uitzicht op de stad.

Ten zuiden van Södermalm ligt **Skogskyrkogården** (metrostation Skogskyrkogården, groene lijn richting Farsta Strand), een enorme begraafplaats. Op deze plek, ontworpen door o.a. Gunnar Asplund (dezelfde architect die de Stadsbibliotek heeft ontworpen), gaat de architectuur mooi in het landschap van heuvels, bos en grasveld op. Hij maakte o.a. een trap naar een heuvel, waarvan de treden steeds minder hoog worden, zodat het steeds minder zwaar lijkt naarmate je hoger komt. Het is UNESCO werelderfgoed en Greta Garbo ligt er begraven.

Als je een kaart hebt voor het openbaar vervoer (dit mag ook met je Stockholmcard) is het ook leuk om gewoon de metro te nemen en op een willekeurige plek uit te stappen. Zo kun je ook terecht komen in allerlei voorsteden, zoals Rinkeby of Skärholmen. Hier is het heel anders dan in het centrum, met veel grijze, mistroostige flats en veel mensen met niet-Zweedse achtergrond. Goed

voor het totaalbeeld van Stockholm en om de plekken te verkennen waar de hoofdpersoon uit het boek *Ett öga rött* (vertaald als *Een kameel zonder bult*) van Jonas Hassen Khemiri vandaan komt. Ook kun je de pendeltåg (pendeltrein) nemen, hiermee kun je helemaal naar het platteland (bijvoorbeeld het rustieke, verlaten Kårsta) of naar zee (Nynäshamn). Als je veel met het openbaar vervoer wilt en dus het best een SL-Accesskaart (een soort OV-chipkaart) kunt kopen, kun je dus gratis een vrij groot gebied bereizen.

Restaurants

Café String

Nytorgsgatan 38, Södermalm

Heerlijke kanelbullar en een leuk interieur. Op zaterdag en zondag van 10.30u tot 13.00u kun je er uitgebreid ontbijten (zoveel als je wilt) met pannenkoekjes met jam, ijs en vruchten, allerlei soorten brood met kaas/ham/tomaat enz. en grote mokken thee voor 80 kronen. Fijne sfeer, je zit op tweedehands stoelen, die je ook kunt kopen.

Hermans vegetariska restaurang

Fjällgatan 23, Södermalm

Lopend buffet met een grote verscheidenheid aan vegetarische gerechten. In de zomer wordt er buiten ook nog gebarbequed en kun je in een van de hangmatten hangen. Ze hebben ook heerlijke zelfgebakken taarten en er hangen bordjes als 'Minst en kram om dan!' (Geef elkaar minstens één knuffel per dag!) en 'Mer paj åt folket!' (Geef de mensen meer taart!). Er is korting voor studenten op maandagen (maar niet in de zomer) of twee voor de prijs van één als je allebei student bent.

Légumes

Hornsgatan 80, vlakbij Mariatorget, Södermalm

Een goedkopere versie van Hermans is het restaurantje Légumes waar ze altijd 12 verschillende vegetarische gerechten hebben die ze direct voor je kunnen opscheppen.

Kungshallen

Kungsgatan 44, Norrmalm

Hier kun je redelijk goedkoop en snel eten, er zijn verschillende kraampjes (pizza, mexicaans, indiaas, kebab enz.) en in het midden kun je je eten opeten.

Een Nederlandse tip: Hier tegenover zit Hötorgshallen, een soort winkelcentrum met allemaal kraampjes. Hier kun je gratis allemaal lekker gedroogd fruit en nootjes proeven.

Lilla Capri

Hantverkargatan 61, Kungsholmen

Hier kun je tot 21.00u Dagens Lunch krijgen, voor 95 kronen (in het weekend en na 17.00u is het 105 kronen). Niet heel bijzonder eten, maar wel lekker en niet duur. Koffie/thee, salade en brood krijg je er altijd bij.

Chutney

Katarina Bangata 19, Södermalm

Gezellig vegetarisch restaurant.

Winkels, kroegjes, musea, vervoer etc.

Weekday (Cheap Monday's): hipste winkel van Stockholm, met de ultieme skinnyjeans waarmee de hippe jeugd van Stockholm al begon toen wij nog in broeken met wijde pijpen liepen (Götgatan

en Drottninggatan vlakbij Hötorget). Leuk om even binnen te kijken, de kleedkamers in de vestiging aan Götgatan zijn ook leuk door alle spiegels. Beneden hebben ze (dure!) tweedehandskleren en mooie muurdecoraties. Er is ook vaak een dj en je kunt zien hoe ze zelf t-shirts bedrukken.

Indiska (overal in de stad te vinden) is een beetje een alternatieve H&M (met alleen dameskleding) met leuke (en niet al te dure) kleren. Toevoeging 2011: ze hebben er steeds minder vaak aparte dingen en het begint steeds meer op H&M te lijken.

Toevoeging zomer 2010: in Gamla Stan (Stora Nygatan 33) en op Södermalm (Götgatan 44) en Norrmalm (Regeringsgatan 30) zit **Godrun Sjödén**, winkels van de gelijknamige ontwerpster van kleurige, wat alternatieve kleding, vaak in biologisch katoen. Soms wel erg duur, maar er is ook nog een 'outlet' versie van de winkels, aan Upplagsvägen 1 in Årstaberget (ten zuiden van Södermalm).

Ugglan boulebana: Närkesgatan 6-8. Leuke kroeg met af en toe bandjes. In de grote kelder kun je tafeltennis en jeu de boule spelen. Ze zijn niet altijd open. Högkvarteret: zit een paar huizen verder bij Boulebanan, knus kroegje met een paar ouderwetse naaimachines als tafels.

Katarina Bangatan, hier zit ergens (2009) een cafeetje in jaren 70 stijl met lekkere zelfgemaakte taart (kladdkaka en kanelbullar zijn aan te raden!)

Bij **Chokladkoppen** op Stortorget in Gamla Stan kun je de lekkerste en grootste kanelbullar eten en ook heerlijke witte- chocolademelk drinken. Meestal is het er erg druk en er zijn veel toeristen, maar de grootte van de kanelbullar maakt het toch de moeite waard!

Goedkoop en leuk: **Myrorna** en **Stadsmissionen**, twee kringloopwinkelketens die erg populair zijn in Stockholm. Myrorna is te vinden op Sveavägen in de buurt van de bibliotheek en op Södermalm vlakbij metrohalte Skanstull. Stadsmissionen zit o.a. in Gamla Stan (bij Stortorget), Hornsgatan en Skånegatan op Södermalm, Hagagatan in Vasastan, Hantverkargatan op Kungsholmen en in Kulturhuset (benedenverdieping bij Plattan). Bij Stadsmissionen verkopen ze niet alleen tweedehands kleding, maar maken ze ook nieuwe dingen (tassen, kleding) van oud materiaal. Naast kleding zijn er o.a. boeken, cd's en servies te vinden. Door iets te kopen bij Stadsmissionen steun je het werk voor daklozen in Stockholm. Beide winkels zijn erg goedkoop!

Als je van boeken houdt: op Mäster Samuelsgatan 28 zit een hele grote **Akademibokhandeln** (vlakbij Sergels Torg). Tegenover die winkel zit **Bokskotten**, een boekwinkel met veel goedkope(re) boeken. Bij de Pocketshops (op het station en op meerdere plaatsen in de stad) zijn goedkope pockets te vinden. Ben je op zoek naar hele goedkope boeken: zoek dan in boekwinkels naar het plankje van En Bok För Alla, dit is een uitgeverij die boeken opnieuw uitgeeft. Het zijn dan niet de mooiste uitgaven, maar je hebt wel veel mooie verhalen voor weinig geld.

Goedkope supermarkten: Eerst waren er meerdere filialen van Netto en Willy's in het centrum, maar de eerste is sinds een paar jaar helemaal uit Stockholm verdwenen. De laatste **Willy's** die nog in het centrum zit vind je op Götgatan 79 (Södermalm). De **ICA** (een soort Albert Heijn) neemt steeds meer winkels over, maar tegenwoordig is de **Lidl** ook in Stockholm te vinden (Sveavägen 57 op Norrmalm, Sankt Göransgatan 70 op Kungsholmen en Folkungagatan 51 en Magnus Ladulåsgatan 3 op Södermalm. Dan is er nog **PrisXtra**, grote winkels met een enorm aanbod en goedkoper dan de ICA. Ze hebben daarnaast ook versgebakken, ongezoet en ongesneden brood voor een lage prijs. De PrisXtra zit op Fridhemsplan (Kungsholmen) en wat verder weg uit het centrum op Norra Stationsgatan 60. Verder zitten er bij veel metrouitgangen kleine supermarktjes en bij T-Centralen (onder Åhléns) zit een grote **Hemköp**.

Voor als je het nog niet kent: koop eens een potje of zakje citroenpeper van het merk Santa Maria. Lekker op bijna alles! En verder kan ik dus de kanelbulle aanraden. Deze kun je ook kopen bij elk Pressbyrån, waar ze goedkoper zijn in combinatie met koffie of thee (20 kronen)

Gratis musea: tot 2007 waren veel musea in Stockholm gratis. Nu zijn er alleen bepaalde tijdstippen waarop sommige musea gratis entree hebben. Bijvoorbeeld: **Arkitekturmuseet** op vrijdag van 16.00u-18.00u, **Historiska museet** op vrijdag van 13.00u-17.00u, **Nordiska museet** op woensdag van 17.00u-20.00u (van september tot mei). Voor **Stadsmuseet** (bij Slussen) en **Medeltidsmuseet** (Middelieeuwenmuseum, bij Strömparterren) betaal je een keer entree, daarna mag je beide musea een jaar lang gratis bezoeken. Bij **Nationalmuseet** is de collectie bij de ingang en het trappenhuis gratis te bezichtigen. Stadsmuseet organiseert allerlei historische rondwandelingen, deze kosten wel geld maar zijn de moeite waard. Voor jongeren tot 19 jaar zijn wel veel musea gratis.

De **Stockholmcards** kost voor 24 uur 495 kronen en voor 48 uur 650 kronen. Wel veel, maar als je in korte tijd veel musea wilt bezoeken en veel met het openbaar vervoer wilt, heb je dit er wel uit.

Openbaar vervoer (metro, bus en pendeltåg): je kunt een soort strippenkaart kopen: förköpsremsa, hier kun je 8 keer mee reizen voor 200 kronen binnen 1 zone (na afstempelen mag je nog een uur reizen en dus ook overstappen of opnieuw instappen; het hele metronetwerk ligt in één zone (A)), dit is goedkoper dan elke keer een enkeltje kopen. Of je schaft één keer de SL-access kaart aan (een soort OV-chipkaart), waarop je vervolgens biljetten kunt laden, dit is dezelfde prijs als een förköpsremsa (die geloof ik binnenkort worden afgeschaft).

Als je echter in korte tijd vaak met de metro gaat of bijvoorbeeld verder uit het centrum logeert en dus elke dag al in ieder geval een keer heen en terug moet, is zo'n SL-Accesskaart waarmee je binnen een bepaald aantal dagen onbeperkt kunt reizen met metro, bus en pendeltrein: 7 dagen (300 kronen), 72 uur (230 kronen) of 24 uur (115 kronen) handiger. Op zich kun je best veel lopend doen, maar van Södermalm naar Vasastan is toch wel een heel eind. Met de SL-Accesskaart kun je ook gratis per boot van Djurgården naar Slussen en kun je in de hele gemeente Stockholm gratis reizen, dus ook helemaal naar bijvoorbeeld Nynäshamn (zie www.sl.se voor actuele prijzen, de hier genoemde prijzen waren nog actueel in juni 2013).

De Stockholmse metro (**Tunnelbana**, te herkennen aan de borden met een T) is bovendien erg leuk! Elk station heeft een ander thema variërend van alleen wat kleuren / letters tot complete ondergrondse tentoonstelling. Je kunt ook gratis een rondleiding volgen langs een aantal metrostations (ook Engels gesproken). Dan leer je bijvoorbeeld dat een deel van de clip van *Ray of Light* van Madonna bij station Hötorget is opgenomen en dat mensen in de jaren vijftig nog flauwvielen toen ze voor het eerst van de enorm hoge roltrappen afdaalden naar de metro. En de stem die de stations omroept is heel mooi Zweeds!
Tänk på avståndet mellan vagn och plattform när du stiger av, zegt ze.

Kunst op straat

Naast kunst in de metro en de standaard standbeelden van historische figuren, zijn er in Stockholm ook veel andere beelden te vinden. **Het jongetje dat naar de maan kijkt** (Bolhustäppan, Gamla Stan) en **de slapende olifantjes** (Greta Garbos torg, Södermalm) noemde ik al, maar daarnaast zijn er onder andere een **dakloze vos** (Drottninggatan vlakbij Riksdagen), een **mini-leeuw** en een **wezeltje** (Kungsholmstorg), twee kleine **paardjes** (Tjurbergsparken), een **voetballer** die een doelpunt maakt (Katarina Bangata/Nackas hörna, Södermalm), **twee mannetjes** die aan het boxen zijn (Gåstorget, Gamla Stan), een enorme **hand** (Katarinavägen, Södermalm), **Astrid Lindgren** (Tegnérlund en bij Junibacken op Djurgården), een **slang uit de Scandinavische mythologie** (Glasbruksklippan, Södermalm), twee **konijnen** (Kungsträdgården), een **poppetje dat z'n tong**

uitsteekt (Beridarbansgatan achter Kulturhuset) en een **nar** die een lange neus maakt (Medborgarplatsen, Södermalm), een **grote baby** in een zandbak (Gustav Adolfsparken, Östermalm), een **grote paddestoel** waar mensen onder kunnen schuilen en een bekende plek om af te spreken (Stureplan, Östermalm), **een lezend meisje** (Malmskillnadsgatan, Norrmalm), **een kat** op het water bij Skeppsholmen tegenover het hostelschip AF Chapman, **Cornelis Vreeswijk** (Cornelisparken op Södermalm), **twee stoelen** (op de kruising van Rindögatan en Furusundsgatan), een beeld van Margareta Krook, een bekende Zweedse toneelster, dat **altijd precies 37° warm** is (op de hoek bij Dramaten, waar ze altijd een sigaretje rookte), een man die **uit een put** komt (Södermalmstorg bij Slussen) en in een huis in Gamla Stan (op de hoek van Kåkbrinken en Prästgatan) zit een runenstein, die tweehonderd jaar ouder is dan Stockholm en gebruikt werd als bouw materiaal. In **Västertorp**, een wijk ten zuid-westen van Södermalm, is een beeldenpark en op Lidingö is Millesgården, een park met beelden van de kunstenaar **Carl Milles**.

Heel veel plezier in STHLM!

© Marloes, 20130529